

УДК 658.012

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Ю. С. Погорелов

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

e-mail: YSPogorelov@Gmail.com

Є. А. Івченко

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

e-mail: Ivchenkoevg85@gmail.com

Останнім часом дедалі більше актуальною категорією стає економічна безпека підприємства. Єдине розуміння до цього поняття є відсутнім. Й на сьогодні, як наслідок розвитку вітчизняної безпекології можна виділити сукупність підходів до трактування економічної безпеки: захисний (захист від загроз), захисний (захист інтересів), ресурсно-функціональний (наявність необхідних ресурсів та здійснення певних функцій), гармонізаційний (гармонізація інтересів стейкхолдерів підприємства у його внутрішньому та зовнішньому середовищі), стійкісний підхід (забезпечення стійкості підприємства за умов деформуючого впливу зовнішнього середовища), конкурентний підхід (отримання вигаду у конкурентній боротьбі та підтримка конкурентоспроможності підприємства), фінансовий підхід (наявність необхідних коштів для погашення всіх зобов'язань та фінансування поточної та інвестиційної діяльності підприємства), конвергентний (намагання поєднати зміст різних підходів для повного відображення комплексної природи економічної безпеки) [5,6,9,10,14].

Незалежно від вибраного підходу до розуміння економічної безпеки підприємства очевидно, що його економічна безпека потребує оцінювання та підвищення. А інформаційним забезпеченням такого оцінювання та підвищення слугують дані, які можуть бути отримані в системі фінансового та особливо управлінського обліку підприємства.

Представляється доцільним представити, які саме первинні показники заслуговують на використання під час формування інформаційного забезпечення підвищення економічної безпеки підприємства (з урахуванням [2,7]):

- розмір реальних збитків від актуалізації загроз в діяльності підприємства протягом періоду (у розрізі загроз);
- показники співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства;
- розмір потенційних збитків від ймовірнісних загроз в діяльності підприємства протягом періоду (у розрізі загроз)

- показники фінансових результатів підприємства (дохід від окремих видів діяльності, чистий прибуток, чистий грошовий потік, EVA, EBITDA);
- показники матеріальних ресурсів підприємства у вартісному вимірнику.

Всі зазначені показники можуть бути отримані з фінансового та управлінського обліку на підприємстві (із можливими додатковими розрахунками). На основі таких показників можуть бути розраховані часткові фінансові «проекції» підприємства, які крім аналізу загроз представляють істотний інтерес для забезпечення економічної безпеки підприємства: проекція ліквідності; проекція поточної ефективності та проекція збалансованості зростання [12]. Інтерпретація як первинних, так і узагальнюючих показників є можливою на основі використання сигнатурного критерію у розгорнутій матричній формі [1], нормативного методу, методу слабких сигналів [8], нечіткої логіки [13] тощо.

Стан економічної безпеки підприємства не виникає сам по собі. Навпаки він потребує цілеспрямованих зусиль з боку певних суб'єктів. Основним суб'єктом забезпечення економічної безпеки підприємства на окремому підприємстві є система економічної безпеки. Розуміння системи економічної безпеки також не є єдиним, й зазвичай її розглядають в такий спосіб:

- комплекс взаємопов'язаних заходів організаційно-правового характеру, що здійснюються спеціальними органами, службами, підрозділами суб'єкта господарювання та спрямовані на захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства та держави від протиправних дій з боку реальних або потенційних фізичних чи юридичних осіб, що можуть призвести до істотних економічних збитків та відсутності економічного зростання в майбутньому [3];

- комплекс організаційно-управлінських, технологічних, технічних, профілактичних і маркетингових заходів, спрямованих на кількісну та якісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз [4];

- комплекс організаційно-управлінських, технологічних, технічних, профілактичних і маркетингових заходів та засобів, спрямованих на кількісну та якісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз [11].

Для забезпечення своєї дієздатності система економічної безпеки на підприємстві не залишається незмінною: вона еволюціонує, у в ній відбуваються трансформації, які зумовлені змінами на підприємстві, змінами рівня, характеру та природи загроз у внутрішньому та зовнішньому середовищі тощо. Оцінювання таких трансформацій та їхніх результатів також потребує даних з системи управлінського обліку підприємства. Зокрема представляють інтерес такі показники:

- витрати на забезпечення економічної безпеки підприємства протягом періоду;

- витрати на функціонування системи економічної безпеки підприємства в цілому та за окремими статтями витрат;
- зміна витрат на функціонування системи економічної безпеки підприємства за окремими статтями витрат;
- вартісне вираження проекту на проведення трансформацій в системі економічної безпеки підприємства;
- розмір резервів на забезпечення економічної безпеки підприємства;
- розмір попереджених ризиків та збитків внаслідок функціонування системи економічної безпеки.

На основі зазначених показників та їхньої інтерпретації із використанням факторного аналізу, нормативного методу можуть бути сформувані висновки щодо результативності та ефективності проведених трансформацій в системі економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел:

1. Білоусова А.Ю. Інформаційна підтримка прийняття стратегічних управлінських рішень на підприємстві: дис.... к.е.н. 08.00.04 / Анастасія Юріївна Білоусова. — Северодонецьк: СНУ імені Володимира Даля, 2015. — 225 с.
2. Волков Д.Л. Теория ценностно-ориентированного менеджмента: финансовый и бухгалтерский аспекты. — Санкт-Петербург: Высшая школа менеджмента СПбГУ, 2008. — 320 с.
3. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посіб. / М. І. Камлик. — К.: Атіка, 2005. — 432 с.
4. Кириченко А. А. Методологічні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці / А. А. Кириченко, Ю. Г. Кім // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 12(90). — С. 53–65.
5. Козаченко А.В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения [Текст] / Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. — К.: Издательство «Либра», 2003. — 280 с.
6. Ляшенко О.М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства [монографія] /О.М. Ляшенко – Луганськ: вид-во СНУ ім.В.Даля, 2011. – 400с.
7. Мартин Джон Д., Петти Вильям Дж. VBM — управление, основанное на стоимости. Корпоративный ответ революции акционеров. — Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2006. — 272 с.
8. Надьон Г.О. Криза в діяльності підприємства: діагностика та подолання [Текст] : монографія / Надьон Г. О. ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2010. - 384 с.

9. Овчаренко Є.І. Методологія формування та узгодження цілей у системі економічної безпеки підприємства : дис. ... доктора екон. наук : 08.00.04, 21.04.02 / Овчаренко Євген Іванович. — Сєвєродонецьк, 2015. — 631 с.

10. Прус Н. В. Система економічної безпеки підприємства: поняття, сутність, принципи / Н. В. Прус // Глобальні та національні проблеми економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/138.pdf>

11. Сухоруков А. І. Національна економічна безпека / Сухоруков А. І., Мошенський С. З., Петрук О. М. — Житомир: Рута, 2010. — 384 с.

12. Теплова Т.В. Два контура інтересов в політике фінансового здоров'я компанії / Т.В. Теплова. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://1fin.ru/?id=670>

13. Штовба С.Д. Проектирование нечетких систем средствами Matlab. – М.: Горячая линия – Телеком, 2007. – 288 с.

14. Шульга І. П. Формування системи економічної безпеки емісійної діяльності акціонерних товариств : дис. ... доктора екон. наук : 21.04.02 / Шульга Ірина Петрівна. — Київ, 2011. — 455 с.

УДК 336.221.24

СВІТОВИЙ ДОСВІД І ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Т. В. Савчук, І. Б. Медвідь

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: oa@nung.edu.ua

І. В. Савчук

Надвірнянський коледж Національного транспортного університету

В світі дедалі більше приділяють увагу викидам парникових газів, їх впливу на глобальне потепління та пошуку шляхів запобігання кліматичній катастрофі. Для цього 12 грудня 2015 року сторонами-учасницями Конференції ООН зі зміни клімату 2015 було погоджено текст нового Паризького договору, який після імплементації всіма сторонами, замінить існуючий Кіотський протокол.

В Україні екологічні дослідження теж проводяться. Зокрема, увагу цим питанням в своїх публікаціях приділяються такі вітчизняні вчені, як Авраменко Н.Л., Антоненко С.В., Гайдуцький І.П., Маслюківська О.П., Найдено О.Є., Тимченко О.М., Тищенко О.М., Шевченко І.В. та інші. Незважаючи на це, залишається невирішеними ще багато питань.